RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

ASIANTUNTIJALAUSUNTO
HE 89/2022 vp

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin osasto
Eläinten terveyden ja lääkitsemisen yksikkö

Pvm/Datum/Date	Dnro/Dnr/DNo
6.9.2022	5170/00.00.01.00.02/2022

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

HE 89/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain, Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Ruokavirasto kiittää mahdollisuudesta lausunnon antamiseen. Ruokavirasto on ollut mukana valmistelemassa kyseessä olevaa sivutuotelain muutosta yhdessä maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Ruokaviraston kanta on siten otettu huomioon jo asian valmisteluvaiheessa.

Ruokavirasto pitää tärkeänä, että ministeriö on tuonut lakiin EU:n virallista valvontaa koskevan asetuksen täydentämisen edellyttämät säännökset. Sivutuotelain muutoksessa uusina asioina tuodaan toimijan luotettavuuden selvitys ja sivutuotevalvonnan seuraamusmaksu. Ruokavirasto pitää näitä lisäyksiä erittäin hyvinä ja tarpeellisina myös sivutuotevalvontaan. Ruokavirasto katsoo, että hallinnollisiin pakkokeinoihin lisättäväksi ehdotettu hallinnollinen seuraamusmaksu tehostaa valvontaa ja lisää viranomaisten keinoja puuttua nopeammin ja tehokkaammin mahdollisiin laiminlyönteihin toimijan toiminnassa.

Esityksen mukaan Ruokavirasto voi pyytää Harmaan talouden selvitysyksiköltä velvoitteiden hoitoselvityksen toimijasta. Ruokaviraston näkemyksen mukaan on hyvä, että selvityspyynnön tekeminen on keskitetty Ruokavirastoon muun muassa yhdenmukaisen tulkinnan varmistamiseksi. Ruokavirastolla on keskusviranomaisena myös parhaat edellytykset selvitysten analysointiin.

Lisäksi tärkeä lakiin ehdotettu muutos on mahdollisuus uhkasakon ja teettämisuhan asettamiseen Ruokaviraston lisäksi myös aluehallintovirastosta. Käytännön sivutuotevalvontatapaukset ovat osoittaneet, että uhkasakko ja teettämisuhka -pykälän käyttäminen aluehallintovirastosta sujuvoittaisi yksittäisten tapausten hoitamista. Teettämisuhkaa on käytetty Ruokavirastosta käsin pääasiassa sellaisissa tapauksissa, joissa suuri määrä eläimiä on kuollut pitopaikkaan eläinten hoidon laiminlyönnin seurauksena. Aluehallintovirasto on mukana tapausten selvittelyssä mm. eläinsuojelunäkökulmasta ja onkin järkevää mahdollistaa pykälän käyttö myös aluehallintovirastolle.

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

ASIANTUNTIJALAUSUNTO
HE 89/2022 vp

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin osasto
Eläinten terveyden ja lääkitsemisen yksikkö

Pvm/Datum/Date 6.9.2022
Dnro/Dnr/DNo 5170/00.00.01.00.02/2022

Ruokavirasto kannattaa sivutuotteiden maahan hautaamisen rajoituksiin esitettyjä muutoksia, joissa on otettu huomioon myös komission keväällä 2021 sivutuotevalvontaan kohdistaman tarkastuksen suositukset. Sivutuotteet voivat aiheuttaa alkuperästään riippumatta mahdollisen riskin ihmisten ja eläinten terveydelle ja ympäristölle. Tätä riskiä voidaan vähentää ohjaamalla sivutuotteet hävitettäväksi turvallisin tavoin tai hyödyntää ne noudattamalla tautiriskit poistavia käsittelyvaatimuksia. Lähtökohtaisesti sivutuotteet tulisi hävittää muulla tavoin kuin hautaamalla, ja hautaaminen onkin sivutuotelainsäädännössä sallittu hävityskeino vain rajatuissa tilanteissa ympäristölle aiheutuvat riskit huomioiden. Sivutuotteiden maahan hautaamisen rajoittaminen vähentäisi ympäristölle aiheutuvaa haittaa, sekä edistäisi lisäksi kiertotaloutta. Sivutuotteiden asianmukaisella ja turvallisella hävittämisellä tai käytöllä on myös oleellinen merkitys eläintautien leviämisen ehkäisyn kannalta, sillä pahimmassa tapauksessa eläintaudit voisivat päästä leviämään sivutuotteiden välityksellä jo ennen taudin toteamista. Eläintautiepidemiat paitsi, että ne ovat eläinten terveyden kannalta äärimmäisen vakavia, niin aiheuttavat yleensä myös suuria taloudellisia tappioita. Muun muassa viime vuosien lohikalojen IHN-epidemiat ovat aiheuttaneet huomattavia tappioita elinkeinolle sekä tuoneet taudin vastustamistoimien vuoksi miljoonien lisäkulut myös valtiolle.

Ruokavirasto pitää myös tärkeänä ehdotettua lisäystä valvontaviranomaisen oikeudesta luovuttaa oma-aloitteisesti tietoja ympäristöviranomaiselle. Osaan sivutuotetoimijoiden toiminnoista sovelletaan sivutuotelainsäädännön lisäksi ympäristönsuojelulakia ja jätelakia. Tällaisten laitosten kohdalla olisi tärkeää mahdollistaa sivutuotevalvontaviranomaisen valvontaa suorittaessa saatujen tietojen luovuttaminen ympäristönsuojelu- ja jätelaissa tarkoitetuille viranomaisille salassapitovelvoitteen sitä estämättä.

Ruokaviraston näkemyksen mukaan lakiin esitettävät muutosehdotukset lisäävät viranomaisvalvonnan vaikuttavuutta, tehostavat valvontaa sekä parantavat valvontaviranomaisten keinoja puuttua mahdollisiin puuteisiin sivutuotetoimijoiden toiminnassa. Ruokavirasto pitää esitettyjä muutoksia tarpeellisina ja tukee hallituksen esitystä kaikilta osin sekä toivoo, että muutokset saataisiin voimaan mahdollisimman nopeasti.

Ylitarkastaja Milla Luukko

Ruokavirasto
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority
P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7